ALSO SPRACH... MANDEAL!

(Daniela Caraman Fotea, 22 septembrie 2009)

În ciclul rezervat marilor ansambluri ale lumii, **Cristian Mandeal** a dirijat în 14 septembrie cunoscuta **Orchestra del Maggio Musicale Fiorentino** (concert maestru – compatriotul nostru Ladislau Horvat), de fapt, orchestra Operei din Florenţa, cu prestaţii în Festivalul de la care şi-a luat numele. În program, **Schubert**: Uvertura în Do major, **Beethoven**: Concertul nr.4 pentru pian şi orchestră în Sol major op.58, solist **Nicolai Luganski**, **Richard Strauss**: Also sprach Zarathustra op.30.

O „încălzire" aşadar la debut, prin uvertura concepută în stil italian (ca şi cea în Re major), care respiră dorinţa (nicicând concretizată) a lui Schubert de a pune punct final unei lucrări destinate scenei lirice. Este uşoară, spumoasă, omagiul compozitorului de numai 2O de ani pentru creaţia rossiniană. Muzicienii florentini au interpretat-o convingător, cuceriţi şi de cocheta virtuozitate a dirijorului...

În cel de al patrulea concert beethovenian – cel mai filozofic între cele cinci, solistul trebuie să ofere lirism (în debutul lucrării – tema primă a formei de sonată), echilibrul şi starea de linişte absolută, poetica pianistică îngemănată exaltării cadenţei din partea mediană (andante con motto), prin alternanţa între serenitate şi violenţă (amprentă a simfonismului beethovenian), brianţa finalului. Nicolai Luganski, actualmente profesor la Conservatorul moscovit a semnat o versiune – didactică. Ar fi fost preferabilă alegerea unei lucrări de şcoală rusă (bisul – Rachmaninov, a convins). Meritele dirijorului au contribuit la finalizarea onorabilă a partiturii.

Programul ales îl desemnează pe Cristian Mandeal drept un artist al sintezelor. Mă refer şi la interpretarea poemului simfonic strauss-ian, cu cele opt părţi ale sale (înlănţuite), fiecare cu subtitlu preluat din Frederich Nietzche. „Nu am dorit să scriu o muzică filozofică, nici să traduc muzical opera lui Nietzche" – declara compozitorul. „Am vrut să punctez un tablou al evoluţiei rasei umane, de la origini la concepţia asupra Supraomului..." Motto-ul propus – „ ...muzica a visat prea mult; eram nişte somnambuli; vrem să devenim treji şi conştienţi".

Pe un asemenea „program" urma să-şi construiască Mandeal versiunea. Simplu, pentru un muzician de talia lui: inteligent, imaginativ, incisiv temperamental. Şi iată ce a... „grăit": interpretarea în care imaginea sonoră propune grandioasa solemnitate a dimineţii Universului, lumile secrete în care Omul caută rezolvări enigmelor vieţii, zbaterea existenţială în vârtejul pasiunilor, inevitabilul sfârşitului, opoziţia faţă de ştiinţă şi raţiune, eliberarea Supraomului de ignoranţă, apoteoza dansului, aspiraţia – neîmplinită către eternitate. Idei copleşitoare ale partiturii, de loc abstractă, întrucâtva facil sugestivă, grandilocventă; a fost redată cu măreţie, efect senzorial major, emoţional co-ple-şi-tor, exploatat de dirijor prin mari demonstraţii contrapunctice, somptuozitatea sonorităţilor, transparenţa execuţiei căreia i s-a conferit şi strategia detaliului: contratemele abundente – Credo-ul gregorian era atât de rafinat relevat!, balansul măiestrit între tonalităţile dominante (şi antagonice) – Do major-ul (Universul) şi si minorul (Spiritul uman) ş.a.

Cristian Mandeal a „ţinut sub baghetă" o partitură plină de majuscule; concepţia nu putea fi decât aceea a unei **versiuni cu tensionată energie virilă**. Păstram de ani de zile în memorie, cu neuitare,

interpretarea poemului lui Richard Strauss oferită la Bucureşti de Emil Ceakarov; acum înlocuită de aceea a lui **Cristian Mandeal**.

Foarte interesantă este evoluţia artiştilor români în compania unor mari şi reputate ansambluri mondiale (rară ocazie, accesibilă majorităţii doar prin Festivalul Enescu): pentru a descoperi virtutea individuală îndrumând un complex organism colectiv, acţiunile acesteia, îngemănate (ori nu!) cu valoarea celor pe care îi reprezintă la rampă. Pe idee, **Cristian Mandeal** s-a dovedit, iată, o prezenţă solară în contextul marilor orchestre ale lumii. Realitate INCONTESTABILĂ, fapt de normalitate.